

สมาธิปลายเปิด

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อสั่งธรรม เพื่อทำตามความเป็นจริง ถ้าเป็นจริง มัน
เป็นจริงในหัวใจของเราใจ เวลาสุขเวลาทุกข์ ใจเราเป็นคนสุขเป็นคนทุกข์ เวลาเกิดไม่รู้ว่าเกิดนะ พ่อ
แม่บอกถึงรู้ว่าเกิด

เวลาเกิด อวิชชาพาเกิด อวิชชาพาเกิดคือความไม่รู้ ความไม่รู้เพราะอะไร เพราะมันขาดสติ
เห็นไหม เวลามันพลั้งมันเผลอ ขณะที่ว่าเรามีสติปัญญา เราว่าเรามีสติปัญญาไง แต่สติปัญญาของ
มนุษย์ สติปัญญาของคน มันไม่ใช่สติปัญญาของสังขาร

ถ้าสติปัญญาของสังขารนะ การก้าว การเดิน การเหยียด การคู้ เรามีสติปัญญาพร้อม
ตลอด เรามีสติปัญญาพร้อมตลอดเพราะเขาได้ฝึกฝนของเขามา เขาต้องฝึกต้องหัด ต้องฝึกฝน
แล้วมันก็อยู่ที่อำนาจวาสนาของคนด้วย

อำนาจวาสนาของคน คนที่สร้างบุญกุศลมาไง คนที่สร้างบุญกุศลมาแบบองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย

พระอรหันต์ พระอรหันต์ที่จะมาบรรลुธรรมได้ แสนกับ เขาได้สร้างของเขามา เพราะเขาได้
สร้างของเขามา จริตนิสัยเขา เขาถึงไผ่ในธรรม เขาถึงไผ่คุณงามความดีของเขา ถ้าไผ่คุณงามความ

ดีของเขา เวลาเขาเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา จิตใจมันแนบแน่นกับพระพุทธศาสนา จิตใจมันเปิดกว้างไป เปิดกว้างกับสัจธรรมอันนี้

แต่ถ้าเป็นกิเลสพาเกิด ๆ กิเลสหนาใจ “ทำบุญกุศลแล้วมีแต่เสียเปล่า เราเก็บของเรา สะสมของเราไว้เป็นสมบัติของเราดีกว่า แล้วการประพฤติปฏิบัติ ทำไมต้องไปประพฤติปฏิบัติ เกิดมาชาตินี้ ก็ทุกข์ก็ยากจนขนาดนี้แล้ว ยังต้องเจียดเวลาไปประพฤติปฏิบัติอะไรกันอีก” นี่เวลาประพฤติปฏิบัติไ

แต่เวลาบุญกุศลอยากได้ เวลาสิ่งที่ประสบความสำเร็จในชีวิตอยากเป็น เวลาเกิดมาแล้วอยากมีความสุข มีความสมความปรารถนา สมปรารถนา

ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

ใครทำคุณงามความดีมา คุณงามความดีมาสะสมมาในหัวใจดวงนั้น ถ้าหัวใจดวงนั้นมันสะสมคุณงามความดีมา สะสมคุณงามความดี คิดดี ๆ ปรารถนาสิ่งที่ดี แล้วคนที่มีอำนาจวาสนาในอำนาจวาสนาทางโลก

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ บอกว่า คนที่แย่งชิงกันเป็นผู้บริหารฯ เข้าไป กอดแท่งไฟร้อน ๆ แท่งไฟร้อน ๆ ไง แท่งไฟเหล็กร้อน ๆ เผาจนแดง แล้วก็วิ่งเข้าไปกอดกัน กอดสิ่งนั้นว่าเป็นอำนาจวาสนา ไง นี่มุมมองขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เราก็ปรารถนา ไง เราปรารถนาขึ้นไป เห็นไหม

คนที่เป็นธรรม ๆ ขึ้นไป ขึ้นไปต้องบริหารจัดการขึ้นมาด้วยความทุกข์ความยาก แต่คนที่เป็นกิเลสตัณหาความทะยานอยากเขาแย่งชิงกันมาเพื่ออำนาจวาสนาของเขา อำนาจวาสนาของเขา เพื่อจะดักดวงช่วงชิงเอาแต่ทรัพย์ของเขาด้วยการทุจริต เสร็จแล้วเขาก็ไปนั่งบนกองทุกข์ ใจ กลัวเขาจะรู้ กลัวเขาจะจับได้ กลัวเขาจะรู้ เขาจะมาตามทัน ไง บาปมันจะตามทัน

แล้วแสวงหาทำไม ทำไมโง่ขนาดนั้น ทำไมเอาไฟนเอาไฟมาเผาตัวเองขนาดนั้น แต่กิเลสมันชักนำไป

แต่คนที่มีอำนาจวาสนานะ เขาปรารถนาคุณงามความดีของเขา แล้วคุณงามความดี ทำความดีทิ้งเหวๆ ใจ คนที่มีอำนาจวาสนาของเขา เขาทำคุณงามความดี เขาได้ความความอึดอึดมโหฬารของเขา เขาไม่ต้องประกาศให้ใครรู้ว่าเป็นความดีของเขา เขาทำเบื้องหลัง ทำได้ดินของเขา แต่เขาก็มีคุณงามความดีของเขา คุณงามความดีของเขา เห็นไหม

เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านจะประพฤติปฏิบัติ เวลาหลวงตาท่านพูดใจ เวลาเดินจงกรม ต้องไม่ให้ใครเห็น เวลาอยู่กับหลวงปู่มันต้องไปสร้างทางเดินจงกรมไว้ในป่า ถ้าใครเห็นแล้วมันไม่ขลัง นี่ใจ คนทำคุณงามความดีใจ

คนที่มีอำนาจวาสนานะ หลวงปู่มัน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มันท่านเกิดมา พอเกิดมา ครูบาอาจารย์ของเราท่านเกิดมา ท่านบวชตั้งแต่วัยสามเณรนะ สามเณรวบชมาเป็นเด็กเป็นน้อยขึ้นมาด้วยวาสนา ชอบกลิ่นศีลกลิ่นธรรม เวลาอยู่ในวัดมีครูบาอาจารย์คอยรับคอยรอง คอยอบรมบ่มเพาะ คอยดูแล

หลวงปู่มันท่านบอกเวลาท่านบวชครั้งแรก เวลาบวชแล้ว บวชเป็นสามเณรแล้วสึกออกไป หลวงปู่เสาร์ท่านก็คอยดู ด้วยอำนาจวาสนาของคน ไปคอยดูคอยแล ไปชักนำให้หลวงปู่มันมาบวชอีก มาบวชเป็นพระ พอบวชเป็นพระ หลวงปู่มันท่านมีอำนาจวาสนาของท่านนะ ทั้งๆ ที่ท่านก็มีโรคประจำตัวของท่านออกๆ แอดๆ เวลาท่านเป็นฆราวาสนะ

เวลาบวชมาแล้วใจ ผัน ผันว่าไม่ได้บวชพระ มันผันว่ไม่ได้บวชพระเพราะอะไร ผันว่ไม่ได้บวชพระ บวชพระแล้วได้เป็นแค่เณร พอได้เป็นแค่เณร ไปเล่าให้หลวงปู่เสาร์ฟัง ไปปรึกษาอุปัชฌาย์ อุปัชฌาย์สะดุ้งเลย

บวชพระๆ ก็บวชพระกันแล้วใจ บวชพระมันก็บวชเป็นพระขึ้นมาแล้วทำไมไปผันว่มันไม่พระละ แต่ท่านมาทบทวนแล้ว อ้อ! สังฆาฏิชิ้นเดียว สังฆาฏิก็บวชกันทั่วๆ ไปใจ

เวลาธรรมยุตเราบวชต้องสังฆาฏิสองชิ้นใช้ไหม ท่านบอกให้ทำทัฬหีกรรมบวชซ้ำๆ

คนที่มีบุญกุศล สิ่งใดที่มันขาดตกบกพร่อง สิ่งใดไม่เป็นธรรมๆ ดันไม่คด

ต้นคด ปลายตรงไม่มี

ด้วยอำนาจวาสนาของท่าน การกระทำเวลาจะบวชขึ้นมาถ้ามันไม่ถูกต้อง วิบัติ ๔ อุปัชฌาย์ วิบัติ กรรมวาจาวิบัติ สีมาวิบัติ อักษรวิบัติ วิบัติ ๖ บริหารวิบัติ มันมีวิบัติ ๔ วิบัติ ๖ อยู่ในธรรมวินัย ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิบัติๆ การวิบัติคือบวชแล้วมันไม่สมบูรณ์แบบของมันไง

เวลาท่านบวชแล้วท่านฝันนะ เพราะอะไร เพราะยังไม่ได้ภาวนา ภาวนาไม่เป็นมันจะเอา อะไรมา เริ่มต้นจากคนที่บวชใหม่ๆ ใครจะภาวนาเป็น คนบวชเป็นพระก็มาจากโยมนี่แหละ มาจาก โยม ฆราวาสธรรมๆ

เวลาเป็นฆราวาสเราก็สมบุญสมบັນของเรา จะได้มากน้อยแค่ไหนก็แล้วแต่อำนาจวาสนา ของเรา เวลาบวชเป็นพระๆ ขึ้นมาแล้วฝัน ฝันว่ายังไม่ได้บวช บวชแล้วมันได้แค่สามเณรไง เลย ทำทัฬหีกรรมบวชซ้ำ บวชซ้ำขึ้นมา ถึงได้บวชเป็นพระ

พอบวชพระขึ้นมา หลวงปู่เสาร์ท่านพาออกประพฤติปฏิบัติ เวลาออกประพฤติปฏิบัติ ขวนขวายของท่านๆ ท่านประพฤติปฏิบัติมา ก็เลสเต้นหาความทะยานอยากของเรา เราจะเอาชนะ ตัวเอง

ทุกคนเวลาเราเป็นวัยรุ่น เราเป็นคนขึ้นมา เรามีความรู้สึกนึกคิดอย่างไร แล้วเราพยายามจะ เอาชนะความคิดของเราๆ เราเอาชนะความคิดของเราได้หรือไม่ ทั้งๆ ที่เราศึกษาธรรมะขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาไง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สังฆธรรม คุณงามความดี

เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติก็อยากจะสำเร็จเป็นพระอรหันต์ๆ แล้วมันหันทัดจริงหรือเปล่าละ ถ้ามันจะหันทัด มันจะหันทัดอย่างไร เวลาจะหันทัดมันต้องมีเหตุมีผลสิ มันต้องมีที่มาที่ไป

เราเป็นมนุษย์ เรามีสติปัญญา

ในบรรดาสัตว์สองเท้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด

เราเป็นคน เรามีสติปัญญา เรามีความรู้สึกนึกคิด นี่ไง ปัจจัตตัง สันติภูมิจิโก

เวลาความทุกข์ความระทมในใจปีบคืบมีแต่ความทุกข์ความยากทั้งสิ้น ทั้งๆ ที่คิดดีไฝดีนะ คิดมาบวชเป็นพระ คิดมาเป็นนักปฏิบัติ คิดมาจะต่อสู้กับกิเลส แต่เวลาเอาเข้าจริงๆ ต้นคด ปลายตรงไม่มี

แล้วต้นมันจะตรงอย่างไรละ

ต้นจะตรง เห็นไหม หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านออกชวนขายของท่าน ท่านมีการกระทำของท่าน ท่านพยายามของท่านให้ต้นมันตรง พอตรงขึ้นมาด้วยความสมนุกสมบัน โดยการกระทำของท่านมา เวลาท่านทำของท่านมา ท่านรู้ว่าอะไรมันสมควรไม่สมควร อะไรเป็นจริงหรือไม่เป็นจริง เวลาไม่เป็นจริงล้มลุกคลุกคลาน

คนที่มีอำนาจวาสนานะ สิ่งที่มีมันผิมนั้พลาดขึ้นมา เขาก็แก้ไขของเขา นี่ท่านทำของท่าน ท่านพยายามทำของท่าน ท่านรักษาตั้งแต่เริ่มต้นไง เวลาท่านวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ เห็นไหม ธรรมเนียมๆ เรายี้ ธรรมเนียมของเรา อาจารย์ใหญ่ของเรา

หลวงตาท่านชมประจำ โรงงานใหญ่ โรงงานใหญ่คือหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นเป็นโรงงานใหญ่ ผลิตพระอรหันต์ทั่วฟ้าเมืองไทย ทั่วฟ้าเมืองไทยด้วยเคารพบูชา ลูกศิษย์ลูกหาของหลวงปู่มั่นทั้งนั้น

เวลาหลวงปู่มั่นท่านฝึกฝนของท่านมา ท่านก็รักษานี้ไง รักษา เวลาซื้อเสียงกิตติศัพท์กิตติคุณของท่านว่า หลวงปู่มั่นนี่คุณๆ

ท่านดูกิเลสของคน ท่านดูความมั่งง่าย ท่านดูความเลินเล่อ ท่านดูคนไม่เอาไหน

ถ้าคนไม่เอาไหนขึ้นมามันก็พยายามต้นให้ตรง ถ้าต้นมันตรงนะ ปลายมันจะตรง ถ้าต้นมันไม่มี ปลายมันก็ไม่มี แล้วปลายมันไม่มี มันก็เป็นสัญญาอารมณ์ เป็นการศึกษาล่าเรียนมาทั้งสิ้น เวลาการศึกษาล่าเรียน เล่าเรียนเพื่อมาประพฤติปฏิบัติ เล่าเรียนมาไม่ใช่เป็นสมบัติของตนไง

เวลาเราประพฤติปฏิบัติ เวลาพระกรรมฐานเรา พระกรรมฐานเราเวลาบวชมา อุปัชฌาย์ให้ เกสา โลมา นขา ทนต์ตา ตโจ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง แล้วให้เราพยายามประพฤติปฏิบัติ ทำให้ทะลุ ทะลวง ให้ผ่านมันเข้าไปได้ แล้วเอาอะไรประพฤติปฏิบัติ เอาอะไรทะลุทะลวงเข้าไป

เวลาหลวงปู่มั่นท่านดูแลลูกศิษย์ลูกหาของท่าน หลวงตาท่านเล่าให้ฟังประจำ เวลาอยู่กับท่านนะ “จิตเป็นอย่างไรๆ”

ท่านถาม จิตของเราเป็นอย่างไร จิตของเรามันทุกขมันร้อน มันทุกขมันยาก จิตของเรามันฟุ้ง มันชาน จิตของเรามันกดตัน จิตของเรามันมีแต่กิเลสครอบงำมันไง

“จิตเป็นอย่างไรๆ”

จิตเป็นอย่างไร จิตมันสงบหรือไม่ จิตถ้ามันจิตสงบนั้นนะสัมมาสมาธิ ถ้าสัมมาสมาธิ จิตสงบแล้วจิตเป็นอย่างไร รักษาจิตได้หรือไม่ รักษาเป็นหรือไม่

ฉะนั้น ข้อวัตรปฏิบัติของท่าน ท่านวางไว้ให้การอบรมบ่มเพาะ เวลาจะสงวนจะรักษาจิตของตนมันจะรักษาได้ๆ เหมือนเด็ก เด็กมันทำงานไม่เป็นแต่มันมีผู้ใหญ่พาทำนะ มันก็ทำตามๆ ผู้ใหญ่ไป มันก็จะได้ประสบความสำเร็จของมัน ถ้ามันเชื่อฟังแล้วมันทำตามเป็นจริง

คำว่า “เชื่อฟัง” คือลงในธรรมและวินัย

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเรา ท่านเคารพบูชาท่านะ ท่านเคารพบูชาธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา

“ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรอ”

“อานนท์ เราบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ ธรรมวินัยที่เราแสดงไว้แล้วจะเป็นศาสดาของหมู่สงฆ์ของบริษัท ๔ ต่อบไปในอนาคตกาล”

“ธรรมและวินัยที่เราได้ตรัสไว้แล้ว ธรรมวินัยที่เราตรัสไว้แล้ว”

เวลาท่านจะบวชขึ้นมาก็บวชจากธรรมวินัยนี้ ญัตติจตุตถกรรม พิธีกรรมการบวช บวชถูกต้องตามธรรมและวินัย บวชถูกต้องตามพระพุทธานุศาสนนา แต่บวชแล้วเราจะต้องชวนชวามีการกระทำลงในธรรมลงในวินัย

ลงในธรรมลงในวินัยคือมันเชื่อสัตย์ต่อธรรมต่อวินัย แล้วถ้ามันเชื่อสัตย์แล้วมันผิดถูกอย่างไร เราก็พยายามค้นคว้าแสวงหา ถ้ามันแสวงหามาได้แล้ว แสวงหามาได้ด้วยคนที่มีอำนาจวาสนา คนที่ประพฤติปฏิบัติมาลงในธรรมลงในวินัย

คำว่า “ลง” หัวใจมันอ่อนนุ่ม หัวใจมันเปิดกว้าง หัวใจมีการกระทำ มันจะผิดก็ผิดแต่กิเลสเราทั้งสิ้น กิเลสเรามันดีมันด้น มันปลิ้นมันปล่อน แล้วเราจะเอาชนะมันได้อย่างไร แล้วเราจะเอาอะไรชนะล่ะ

ก็ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่นไง ครอบห้วมัน ครอบห้วมันไว้ ครอบห้วมันไว้นะ ลงในธรรมลงในวินัยมันครอบห้วมันไว้เพื่อให้มันมีขอบเขตของมัน แล้วเราพยายามชวนชวายเป็นของเรา ทำให้จิตมันสงบระงับเข้ามาได้

แล้วท่านก็ชวนชวายเป็นของท่านจนท่านสำเร็จของท่าน ท่านชวนชวายเป็นจนถึงที่สุดของท่าน ท่านถึงมาอบรมบ่มเพาะลูกศิษย์ลูกหาสร้างธรรมทายาทๆ

เพราะท่านเคารพในธรรมและวินัย ท่านต้องการให้รสของธรรมชนะรสทั้งปวง รสของธรรมในหัวใจของลูกศิษย์ลูกหา รสของธรรมในหัวใจของบริษัท ๔ ให้มันมีรสจะมีความจริงขึ้นมา

ศาสนามีคุณธรรม ธรรมะไม่มีกาลไม่มีเวลา อกาลิโก ผู้ใดประพฤติปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มันจะเป็นรสธรรมขึ้นมาตามความเป็นจริง

สมควรแก่ธรรม ไม่ใช่ดัน ไม่ใช่เดา ไม่ใช่คาด ไม่ใช่หมาย นี่ดันคดมันคาดมันหมาย ปลายมันไม่มี ปลายมันเปิด ปลายมันเปิดคือกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันกระทุ้งในหัวใจให้มันคดมันหมาย มันจินตนาการของมันไป ไม่มีเหตุมีผล

แต่เวลาหลวงปู่มันท่านประพฤติปฏิบัติมา เวลาครูบาอาจารย์ท่านถึงระลึกถึงคุณของท่านไง “หลวงปู่มันเป่ากระหม่อมเรามาๆ”

เป่าอย่างไร

“จิตเป็นอย่างไร จิตนะ”

ท่านไม่ได้ถามหอรอก สมาธิหลับตา สมาธิลืมตา ท่านไม่เคยถาม

สมาธิหลับตา สมาธิลืมตา มันผิดมาตั้งแต่ต้น

ท่านถามว่า จิตเป็นอย่างไร จิตสงบหรือจิตไม่สงบ จิตมีกำลังหรือจิตไม่มีกำลัง จิตสงบแล้ว มันเสื่อม นี่มันเคยสงบนะ มันสงบแล้วมันเสื่อมไป มันสงบนี้มันสั่นหล่น มันฟลุก มันเป็นไปโดยธรรมชาติ เวลาคอนธรรมมันเกิดขึ้น เวลามันเป็นธรรมใน

เราจะลึกธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเห็นสัจจะเห็นความจริงขึ้นมาแล้ว มันสะท้อนใจ ธรรมสังเวช น้ำหูน้ำตาไหล แล้วพอธรรมสังเวชแล้ว พอกิเลสมันพ่นตัวมา กิเลสมันตื่นมา มันกระพือหัวใจแบนเลย เศร้าหมอง

“จิตเป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไร” เวลาหลวงปู่มันท่านอบรมลูกศิษย์ลูกหาของท่านใน “จิตเป็นอย่างไร”

แล้วถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา คือ สมาธิ ปัญญา ถ้ามันสงบเข้ามามันก็ก็เป็นสมาธิ แล้วสมาธิรักษาเป็นไหม สมาธิเอาไว้อยู่ไหม นี่ต้น ต้นต้องมี มีต้น นี่พูดถึงเริ่มต้น ถ้ามันทำได้มันจะเป็นสัจจะจะเป็นความจริงของมัน

ถ้ามันทำไม่ได้ละ

เราเป็นการศึกษาใน สรรพสิ่งในโลกเป็นอนิจจัง ทุกอย่างก็เป็นอนิจจัง อนิจจังคืออนิจจัง การแปรปรวนเป็นเรื่องธรรมดา เรื่องสรีระ เรื่องร่างกาย เรื่องความเป็นอยู่ เรื่องสังคมเป็นเรื่องธรรมดา มันมีอะไรจริงจังขึ้นมา มันมีสิ่งใดที่เป็นสมบัติของเรา มันไม่มีสมบัติสิ่งใดเป็นของเราหอรอก เรามองได้แค่นี้ใน โลกียปัญญาๆ เราก็มองได้สรรพสิ่งในโลกนี้ใน เรามองถึงการเสื่อมสภาพ ความแปรสภาพของธรรมชาติใน

ธรรมชาติๆ ธรรมะเป็นธรรมชาติ กิเลสก็เป็นธรรมชาติ วัฏฏะก็เป็นธรรมชาติ ทุกอย่างเป็นธรรมชาติทั้งนั้นนะ แล้วธรรมชาติแล้วใครได้อะไรล่ะ นี่ไง มันเป็นเรื่องของวิทยาศาสตร์ไง เป็นเรื่องของโลกใจ นี่โลกปัญญา โลกทั้งนั้นนะ ไม่มีหรอก โลกุตตระไม่มี ถ้าโลกุตตระมันจะมี มันจะเป็นความจริงของมันขึ้นมา

ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา ครูบาอาจารย์ที่ท่านทำของท่านมาแล้ว เวลาท่านถาม “จิตเป็นอย่างไร มันมีความสุขหรือไม่”

ถ้ามีความทุกข์ ความทุกข์เพราะกิเลสมันบีบคั้น ถ้าความสุข ความสุขก็ด้วยการลงทุนลงแรงของเราไง เราพยายามทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบระงับได้ จิตเป็นอย่างไร ถ้าจิตมันดีขึ้น จิตมันดีขึ้นมันก็อยู่ที่สติปัญญาที่เรารักษา แล้วมันดีขึ้นเดี๋ยวก็เลวลง สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจังไง พร้อมทั้งอารมณ์ความรู้สึกของเราด้วย แล้วอารมณ์ความรู้สึกของเรามันแปรปรวนเร็วกว่าด้วย

ดูสิ เวลาลมพัด ฝุ่นผงมันปลิวไปตามแต่กระแสลม มันเปลี่ยนแปลงของมัน แล้วอารมณ์เราล่ะ อารมณ์เราเป็นอย่างไร นี่ไง ถ้าครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติมาแล้วไง เวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เราสงบเสงี่ยม เรารักษาใจของเรา การเคลื่อนไหว การเหยียดการคู้ หลวงปู่มันท่านสอนทั้งสิ้น ท่านสอนว่า อย่าด่วนเป็นม้าแข่ง เวลาเดินเวลาเหินเป็นม้าแข่ง

เวลาเดินให้มันสงบเสงี่ยม แต่ก็ไม่ไ้เดินแบบคนป่วย ถ้าเดินแบบคนป่วยคนไม่สบาย เดินระหกระเหิน ไม่ไ้ มันมีสติปัญญาในตัวมันเอง

เวลาจะกระดืบกระเจงก็เหมือนกับม้าแข่งเหียว เวลาจะสำรวจมรรวัก็ทอดน่องเหมือนคนชรา คนจะตาย ไม่ไ้

มัชฌิมาปฏิปทาที่มีสมดุลพอดีของมัน

เรามีจิตนิสัยอย่างไร มีความเห็นอย่างไร มีการกระทำของเรา นี่เราทำของเรา ทำของเราให้มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาในใจ ครูบาอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะท่านั้น ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม

พุทธเจ้า เราเป็นผู้ที่ทางบอกเท่านั้น เธอเป็นผู้ที่ชวนชวามีกระทำขึ้นมา แล้วมันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันไม่มีสูตรสำเร็จหรอก

เวลาการศึกษาๆ ศึกษาขั้นๆ เวลาการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเป็นไปไม่ได้ ลูกศิษย์หลงปุ้มนั้นมากมายมหาศาล มากมายมหาศาลนะ เวลาหลงปุ้มนั้นท่านเป่ากระหม่อมมา ท่านถามเฉพาะผู้ที่ประพฤติปฏิบัติแล้วได้ข้อเท็จจริงขึ้นมา “จิตเป็นอย่างไร แล้วรู้จักการพิจารณาหรือไม่ พิจารณาอย่างนั้นใช่ไหม เหมือนหมากัดกันใช่ไหม พิจารณามันต้องมีสติปัญญาว่านี่สิ” นี่ไง เวลามันมีเหตุมีผลไง มีเหตุผลเพราะอะไร มีเหตุผลเพราะภาวนาเป็นไง

คำว่า “ภาวนาเป็น” นะ มันจะเริ่มตั้งแต่ตัวตน ที่ว่าสมาธิเป็นตัวตนๆ เริ่มต้น ตั้งอยู่ แล้วเป็นไตรลักษณ์ไง ถ้าเป็นไตรลักษณ์ๆ ไตรลักษณ์มันเกิดขึ้นจากไหน แล้วมันปฏิบัติขึ้นมา ไตรลักษณ์มันก็ไปอยู่ที่ตำราทั้งสิ้น

เวลาคนที่มีความฉลาดนั้นะ มันจะมีสติปัญญาแล้วแยกแยะอะไรควรและไม่ควร ถ้าไม่มีสติปัญญา มันไม่มีสติปัญญาแยกแยะนะ มันไหลตามกระแสไปทั้งสิ้น สิ่งที่มีมนุษย์เป็นสัตว์สังคม สังคมมีสิ่งใดที่น่าเชื่อถือแล้วมันไปตามนั้น แล้วก็จะมองดูใจ

ดูสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาท่านออกประพฤติปฏิบัติ ๖ ปีๆ นั้นนะ ๖ ปีทำทุกรกิริยา แล้วเวลาท่านออกปฏิบัติ ปฏิบัติกับใคร ปฏิบัติกับปัญจวัคคีย์ ปัญจวัคคีย์เป็นพราหมณ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นกษัตริย์ พราหมณ์ เขาเป็นพราหมณ์ เขาปฏิบัติด้วย เวลาเขาปฏิบัติด้วย

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปปฏิบัติกับเจ้าลัทธิต่างๆ ก็การปฏิบัติแบบโลกๆ เรานี่แหละ มันมีฤๅษีชีไพร มันมีการกระทำต่างๆ แล้วก็ไปศึกษากับเขา ทำทุกรกิริยา การทำทุกรกิริยาทำโยคะๆ แต่การทำทุกรกิริยามันทำมากกว่าโยคะไ

โยคะในสมัยปัจจุบันนี้เขาก็กระทำเพื่อการบริหารสุขภาพ แต่ถ้ามันทำทุกรกิริยา เขาอนบนตะปูอย่างนี้ เขาเผาอะไรของเขา นี่ทำทุกรกิริยา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำมากกว่า

เขา คำว่า “ทำมากกว่าเขา” ปัญจวัคคีย์เขาก็เห็น เวลาปัญจวัคคีย์เห็น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะธรรมะยังไม่เกิด

นี่ไง เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติโดยเหลวไหลนะ “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เคยกำหนดพุทธโธ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากำหนดอานาปานสติ”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ธรรม ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ธรรม ไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีพระธรรม แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ สร้างสมบุญญาธิการมาสมบุญถึงมาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ

เวลาคนที่มีอำนาจวาสนาเวลามองโลก มองโลก ดูสิ พระเจ้าสุทโธทนะพยายามจะรั้งไว้ให้เป็นจักรพรรดิ ทะนุถนอม ทำทุกอย่างให้สมบุญแบบทางโลก สิ่งใดที่เป็นสิ่งที่ชราคร่ำคร่าไม่ให้เห็น สิ่งใดที่เป็นทุกข์เป็นยากในโลกนี้ไม่ให้มี จะให้มีความสุขความสมบูรณ์ตลอด

แต่บุญ บุญของคน อำนาจวาสนาของคน เห็นไหม เวลาไปเที่ยวสวน เห็นเขามาทำกิริยาให้เห็นการเกิด การแก่ การเจ็บ การตายไ้ เพราะอะไร เพราะมันไปกระตุ้นบุญอันนั้นไ้ เพราะไปกระตุ้นการสร้างสมบุญญาธิการมาไ้ เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เราต้องเป็นเช่นนั้นหรือ ถ้ามันเป็นเช่นนั้นมันต้องมีฝ่ายตรงข้าม

นี่ยังไม่ได้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นเจ้าชายสิทธัตถะนะ แต่ท่านมีปัญญา คิดของท่านอย่างนั้นนะ เวลาคิดของท่านอย่างนั้นแล้วมันต้องมีฝั่งตรงข้ามที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตายต้องมีการประพฤติปฏิบัติ

เวลาการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาออกประพฤติปฏิบัติ โลกเขาปฏิบัติกันอยู่แล้ว ก็ไปเรียนกับเขาๆ

เราจะบอกว่า สิ่งในโลกมีอยู่ในปัจจุบันนี้ ใ้ที่ลัทธิต่างๆ ใ้การปฏิบัติเหลวไหลมีทั้งนั้นนะ

เจ้าชายสิทธัตถะปฏิเสธ นี่ไง นี่คือการอำนาจานา นี่คือการบุญนะ บุญเพราะอะไร บุญเพราะมีคนยกย่องสรรเสริญ อาจารย์ของตนยกย่องว่ามีความรู้เสมออาจารย์ แล้วสั่งสอนลูกศิษย์ได้

เดี๋ยวนี้ทุกคนอยากให้คนรักประกัน ให้คนยกย่อง ให้คนการันตี นี่ไง

แต่เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ บัณฑิตตั้ง สันติปฏิญญา ไม่มีแข่งหน้า แข่งหลัง มีความเคารพบูชาครูบาอาจารย์ของตนสุดหัวใจ ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่เป็นสัมมาทิฐิ ถูกต้องดีงาม

แต่ถ้าเป็นมิชฌาทิฐิ เขามีความเห็นผิด นั้นเป็นเวรเป็นกรรมของสัตว์ มันเรื่องของเขา ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมลงในธรรมและวินัยแล้วไม่สนใจ ไม่สนใจ ก็มันเป็นกรรมของสัตว์ เป็นกรรมของสัตว์ เป็นปฏิญญาอะไร ไปบอกกล่าวอย่างไรเขาถึงหัวเราะเยาะ เขาหัวเราะๆ หัวเราะเยาะนะ จนแต่วันไหนแบบเทวทัตธรณีสุบ วันนั้นเขาจะรู้สึกตัว แต่ก็รู้สึกอยู่ดี

เพราะเทวทัตรู้สึกตัวจะมาขอขมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่พวกกิเลสหาปัญญาทรมานไม่มีทางรู้ ไม่มีทางรู้เพราะอะไร ไม่มีทางรู้เพราะกิเลสมันครอบงำ ความอยากดังอยากใหญ่ อยากมีอำนาจ

อำนาจอะไร นี่ไง มันปลายเปิด มันไม่มีต้นไม่มีปลาย ไม่มีใคร เป็นสมบัติของตน

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป เกิดขึ้นเราต้องสร้างให้มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ไม่ใช่ไปจำมา ไปเป็นกิริยาแล้วมาจำจี้จ้ำไซ ไร้สาระ

หลวงตาท่านพูดเลย นี่ไง หนอนแทะกระดาศ ธรรมะไม่ได้อยู่ในกระดาศ นิพพานก็ไม่ได้อยู่ในกระดาศ ไม่อยู่ที่คัมภีร์ไบเบิลใดๆ ทั้งสิ้น ธรรมะอยู่ในใจของคน สัจธรรมนะ

เวลาไปหาหลวงปู่่มั่นนะ “มหา มหาจะมานิพพานไซ้ไหม นิพพานไม่อยู่ในตำรับตำรา นิพพานไม่ได้อยู่ในหนังสือ นิพพานไม่อยู่ภูเขาลากา นิพพานอยู่ในใจของคน”

แล้วนิพพานเป็นอย่างไร ไม่มี ต้นไม่มี ปลายไม่มีหรือ สมาธิหลับตา สมาธิลืมตา แต่ต้นไม่มี

แต่เวลาหลวงปู่ถามว่า “จิตเป็นอย่างไร จิตนะ จิตเป็นอย่างไร”

เวลาเป็นสมาธิก็จิตสงบระงับเป็นสมาธิสมาธิ จิตเป็นอย่างไร ถ้ามันเป็นจริงๆ มันเป็นเรื่องจริงขึ้นมาในหัวใจดวงนี้ ถ้าหัวใจดวงนี้เป็นจริงขึ้นมา มันจะเป็นจริง เป็นจริงเพราะมีการกระทำ

เวลาเจ้าชายสิทธัตถะ สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ เป็นอย่างไร สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ เวลาครูบาอาจารย์นะ เวลาท่านประพฤติปฏิบัติแล้วตรงนี้แหละ เวลาผู้ที่มีอำนาจวาสนาคือเอตทัคคะ อย่างพระอนุรุทธะ ครูบาอาจารย์ ท่านเป็นเรื่องธรรมดา นกบินได้เป็นเรื่องธรรมดา นกบินได้ เป็ดมันบินได้บ้าง บางทีมันกลัวสัตว์มันก็บินได้นะเปิด แต่ธรรมดาแล้วเปิดมันไม่บิน ถ้าจิตใจเป็นธรรมแล้วเวลาจะฝึกหัดไปเข้าสมาบัติ พอเข้าสมาบัติแล้วมันจะกำหนดได้ ดูได้ กำหนดได้

เหาะเหินเดินฟ้า อภิญญา จิตที่ไม่ใช่เป็นเรื่องธรรมดาไป แต่ถ้าครูบาอาจารย์เป็นธรรมๆ นะ มันเป็นเรื่องธรรมดา

อำนาจวาสนาของคนไม่เท่ากัน อำนาจวาสนาของพระอรหันต์เป็นเรื่องธรรมดา แต่ถ้าพระอรหันต์อยากพิสูจน์ตรวจสอบก็ได้ ไปเข้าตรงสมาบัติ เข้าสมาบัติ เวลาเข้าสมาบัติตั้งแต่ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน แล้วลงมา การเข้าและการออกมันเป็นการสร้างกำลัง กำลังของจิต นี่พูดถึงพระอรหันต์ท่านนะ แต่อาฬารดาบส อุทกดาบสไม่ใช่ ไม่ใช่ เขาก็เข้าของเขา เขารักษาของเขาจะรักษาจะเป็นจะตายเหี่ยวเหี่ยวนั้นนะ เพราะอะไร

เพราะในพระไตรปิฎกมีฤๅษีเข้าสมาบัติได้ เหาะมา เหาะผ่านพระราชวังไปไง เห็นนางสนมเขาอาบน้ำอาบท่ากันอยู่ ใจมันประหวัดไป ตุ่ม! ตกเลย มีอยู่เยอะเยอะ

นี่ไง ถ้าเป็นสมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ เจ้าชายสิทธัตถะปฏิเสธ ถ้าสมาบัติมันเป็นเรื่องของสมาบัติ ท่านถึงได้ปฏิเสธ แล้วเราทำมาทุกอย่างแล้ว เราศึกษาค้นคว้ามากับเจ้าลัทธิต่างๆ มากมาย มหาศาล มันไม่มีอยู่จริงเลย มันจะมีอยู่จริงได้อย่างไร มันเป็นไปได้ไม่ได้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระปัจเจกพุทธเจ้านั้นที่ตรัสรู้เองโดยชอบ แล้วพวกนี้เป็นใคร เขามีอำนาจวาสนาอะไร ต้นไม้มี ปลายไม่มี ปลายเปิด แล้วแต่มันจะสร้างเรื่อง ปลายเปิด มันพูดทุกอย่าง ศาสดาต่างๆ มีอยู่เต็มชมพูทวีป ปลายเปิด ไม่มีขอบเขต ไม่มีความจริง ปลายเปิดหมด เพราะต้นไม้มี เจ้าชายสิทธัตถะถึงได้ปฏิเสธหมดใจ

เวลาปฏิเสธแล้ว เราก็ค้นคว้ามาเต็มที่แล้ว เราก็ได้ชวนชวามายาเต็มที่แล้ว มันคงจะไม่ใช้ทางแล้วละ หวนประหวัดไปถึงว่าตอนเป็นราชกุมาร พระเจ้าสุทโธทนะพาไปแรกนาขวัญ ท่านเข้าสมาธิของท่าน เพราะนั่งอยู่ เพราะเด็กน้อยเขาทิ้งไว้ ผู้ใหญ่เขาจะไปทำกิจกรรมกัน

เด็กน้อยด้วยอำนาจวาสนา นั่งอยู่คนเดียวก็เข้าสมาธิ กำหนดลมหายใจ อานาปานสติ มันมีความสุข นี่สัมมาสมาธิ เวลาสมาธิมันเกิดขึ้น

สมาธิคือสมาธิ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่ไม่มีสมาธิละ ต้นไม้มี ปลายไม่มี เป็นสัญญาอารมณ์อยู่กับโลกทั้งสิ้น เป็นจินตนาการของความคิด

มนุษย์ มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีสมองใจ สัตว์ป่า สัตว์ทั้งหลายกลัวมนุษย์ที่สุด มนุษย์ เวลาสัตว์มันทำร้ายกัน มันทำร้ายกันด้วยเขี้ยวด้วยเล็บ มนุษย์ทำร้ายกัน ทำร้ายด้วยสติด้วยปัญญา มนุษย์จะโกงกัน จะทำลายกัน จะกลั่นแกล้งกัน มนุษย์นี้ร้ายมากๆ ร้ายเพราะกิเลสใจ แต่คนมีธรรมนะ คนที่มีอำนาจวาสนาเขาไม่ทำ พระโพธิสัตว์มีแต่ผู้แสวงหา เป็นผู้ให้ทั้งหมด

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเป็นราชกุมารเขาทิ้งไว้ เขาทิ้งไว้ เขาทำกิจกรรมนี้กำหนดอานาปานสติ จิตมันสงบ พอจิตสงบ ด้วยบุญบารมี ต้นหว่านนั้น เงามต้นหว่านไม่เคลื่อนไปใครมาเห็น กราบทั้งนั้นนะ นั่นเป็นราชกุมาร

แต่เวลาออกประพาศปฏิบัติแสวงหาโมกขธรรม ๖ ปี ไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ ต้นไม้มี ปลายเปิด แล้วแต่จะยกย่องสรรเสริญกันไปเอง เป็นอุปาทานหมู่ เป็นความเห็นผิด เป็นเรื่องของโลก เกิดเป็นมนุษย์ สิ่งที่เป็นสัตว์ประเสริฐแล้วก็จะตายไปโดยที่ไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิเสธทั้งสิ้น เวลาสมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ ปฏิเสธๆ ต้นไม้มี ปลายไม่มี ไม่มีสิ่งใดจะมีความจริง มันเป็นเรื่องของโลก

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาระลึกถึงเป็นราชกุมาร จันอาหารของนางสุชาดา แล้วเวลาตั้งใจ ได้หญ้า ๘ กำแล้วปูเป็นที่นั่ง “วันนี้ถ้านั่งแล้วถ้าไม่ได้สำเร็จ จะไม่ลุกจากที่นั่งเด็ดขาด” ตั้งสัจจะเลย เวลาไปทดลองลองถูกลองผิดมาแล้วกับโลกนี้ ถึงเวลาแล้วที่จะเป็นบุญกุศลของตนเอง ถึงเวลาแล้วที่ความเป็นพระโพธิสัตว์ที่ได้สร้างสมมาจะเบ่งบานขึ้นมากลางหัวใจอันนี้เอง เวลาอันนี้เอง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระปัจเจกพุทธเจ้าเท่านั้นที่ตรัสรู้เองโดยชอบ นอกนั้นสาวกสาวกจะขนาดได้ยินได้ฟังมันยังไม่ลงในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

หลวงปู่มั่นท่านออกบวชใหม่ เวลาท่านบวชแล้วเวลาไปฝันยังว่าท่านยังไม่ได้บวชเป็นพระเป็นสามเณร ต้องไปทำทัฬหีกรรมบวชซ้ำตามกรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เคารพและลงในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บวชแล้วมีพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่อาศัย นี่ลงในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงประเพณีปฏิบัติ มาด้วยสติด้วยปัญญาด้วยบุญกุศล ถึงได้สิ้นสุดแห่งทุกข์

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เวลาคือนี่เรานั่งแล้วถ้าไม่สำเร็จ ให้ตายไปเลย” นี่คนมีบุญเวลาจะเอาจริงเอาจริงขึ้นมาต้องเอาจริงเอาจริงขึ้นมาจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นี่ไง เวลานั้นประเพณีปฏิบัติอยู่โคนต้นโพธิ์ ตั้งแต่ปฐมยาม บุปเพณิวาสนานุสติญาณ จตุปปาตญาณ อาสวกขยญาณ เวลาอาสวกขยญาณทำลายอวิชชา ดวงอาทิตย์ขึ้นพร้อมกับดวงใจนี้เป็นโพธิญาณ โพธิ์เกิดขึ้นมา นี่พระพุทธรูปเจ้าเกิดแล้วไง พระพุทธรูปเจ้าเกิดแล้ว นี่เวลาเกิดขึ้นมา

“พระพุทธรูปเจ้าไม่ได้กำหนดพุทโธ”

ก็พระพุทธรูปเจ้ายังไม่ได้เกิด แต่พระพุทธรูปเจ้าพอเกิดแล้วเวลาแสดงอัมมจักขุ นั่นนะ เวลาแสดงอัมมจักขุ เทศน์กัณฑ์แรกเลย ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ มรรค ๘ ขึ้นมา มรรค ๘ เพราะอะไร

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาจากคุณธรรมในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง

เวลาที่ในโลกนี้มันมีอยู่ดาดขึ้นขึ้นมาไง พอความดาดขึ้นอย่างนั้นมันไม่มี เริ่มต้นไม่เป็น เริ่มต้นไม่ได้ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะทะลุออกมา เริ่มต้นไง ดันขึ้นมา ระลึกถึง โคนต้นหัว ตั้งแต่สมาธิสมาธิไง เวลาประพาศปฏิบัติแล้ว คือ สมาธิ ปัญญาไง ไม่คือ ฌาน ปัญญา ใจ

ฌาน กำหนดฌานแล้วแผดเผาๆ

เอาอะไรมาเผา เผาอะไร เพราะมันไม่มีต้น ปลายมันเปิดใจ เวลาปลายเปิด เปิดตรงไหน เปิด โดยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก ปลายเปิดหมด แล้วแต่อุปาทานของคน แล้วแต่จินตนาการของคน แล้วแต่ความเห็นของคน ไม่มีหลักมีเกณฑ์อะไรเลย มันน่าเสียดายชีวิตใจ แล้วเสียดายความเป็นนักบวชด้วย

เวลาบวชมาแล้วมันจะเอาจริงเอางังขึ้นมา มันต้องเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาในใจของตน เวลาเป็นความจริงในใจของตน เห็นไหม เวลาหลวงปู่มั่นท่านอบรมสั่งสอน จิตเป็นอย่างไร ใคร ทำความสงบได้ ทำความสงบไว้ แล้วรักษาไว้ๆ รักษาไว้แล้วให้อุบาย ให้วิธีการ เวลาคนเข้าไปอบรมกับท่าน ท่านให้อุบายแล้วท่านให้ออกไป เหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาผู้ที่บวชเมื่อแก่ ให้อุบายไป ให้อุบายเสร็จแล้วให้เข้าป่าไปๆ มีสิ่งใดก็วนเข้ามาถาม เข้ามาแก้ไขๆ กรรรมฐานใจ เวลาปฏิบัติ

เป็นวินัยธร ธรรมกถึกใจ วินัยธรรค์ศึกษามา ศึกษาเพื่อทรงจำธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมวินัยจะเป็นศาสดาของเธอใจ เวลาสงฆ์มีมากขึ้นมา เวลาที่มีสิ่งใดเกิดขึ้นมา ให้พระอุบาลีเป็นผู้ตัดสิน

เวลาผู้ที่เป็นคุณธรรมในใจ นางวิสาขาเห็นพระประพาศปฏิบัติขึ้นมาหย่อนยาน ที่ลัทธิลัทธิตา อนิยต ๒ ใจ มันมาจากไหน มาจากเริ่มต้นแต่ผู้เชื่อถือได้ ผู้ที่เชื่อถือได้คือตั้งแต่พระโสดาบันขึ้น

ไป พระโสดาบันขึ้นมามีนางวิสาขา นางวิสาขามีสิ่งใดที่เห็นพระประพฤติกปฏิบัติไม่ถูกต้องดังามก็มารายงานองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาขอพรๆ เวลาขอพรองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ตัดสินใจ

อนิยต ๒ ผู้ที่น่าเชื่อถือ น่าเชื่อถือคือพระโสดาบันขึ้นไป เพราะพระโสดาบันระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไม่ถือมงคลตื่นข่าว ไม่เคารพเรื่องนอกศาสนา ลงในธรรม ลงในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

การลงในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันต้องมีอำนาจวาสนา แล้วมันมีต้นมีปลาย มีต้นมันเกิดขึ้น จากปุถุชนเป็นกัลยาณชน จากกัลยาณชนเป็นโสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามีมรรค สกิทาคามีผล อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มันเป็นอย่างนี้ ถ้ามันมีต้นมันก็มีการกระทำ มีการกระทำมันก็มีไตรลักษณ์ พอมีไตรลักษณ์ขึ้นมา นี่มันจบไป

ถ้าไม่มีต้น ปลายเปิด พอปลายเปิดขึ้นมานะ มันก็จินตนาการของมันไป นี่ไง สิ่งที่มีคุณธรรมทำอะไร ทำที่ไหน

เวลาคนทำสมาธิไม่เป็นนะ เวลาหลวงตาท่านพูด แม้แต่สมาธิมันยังทำไม่เป็น แล้วมันจะภาวนาอย่างไรกัน

เราถ้าไม่มีทุนสิ่งใดเลย เราไม่มีต้นทุน ทั้งๆ ที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราเป็นคนนะ คนนี้เป็นต้นทุน เพราะคนมีกายกับใจๆ หัวใจนี้เป็นต้นทุน หัวใจที่เป็นต้นทุนขึ้นมาแล้วเวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นไป จิตเป็นอย่างนี้ สงบไหม ถ้ามันไม่สงบขึ้นมา ถ้าจิตไม่สงบ โลกียะทั้งหมด สิ่งที่ทำๆ กันที่พัวพันเพ้อกันอยู่ที่นี่โลกียะ ไม่มีโลกุตตระเลย

ไม่มีสมาธิจะเกิดเป็นอริยสัจ เกิดสัจจะความจริง จิตเห็นอาการของจิต เป็นไปไม่ได้

สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมาธิเป็นสมาธิ แล้วสิ่งที่เกิดขึ้นๆ เพราะต้นมันล้มเหลวไป มันไม่เป็นสมาธิ แต่มันคิดของมันไป สมาธิลืมตา สมาธิหลับตา

สมาธิลืมตา สมาธิหลับตามาจากไหน สมาธิลืมตา สมาธิหลับตาขึ้นมา มันปฏิเสธมาตั้งแต่ต้น มันปฏิเสธตัวมันเอง มันปฏิเสธขึ้นมาเพราะอะไร เพราะหลับตาลืมตาจนไม่ต้องทำไง โอ้! กิเลสนี้ร้ายนัก อยู่เฉยๆ แล้วได้คุณธรรมมันชอบ ไม่ต้องทำอะไรเลยยิ่งยิ่งใหญ่

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราสมบุกสมบันมาก สมบุกสมบัน เห็นไหม ไม่มันต้องตัด อยากได้เป็นรูปพันธุ์สิ่งใด ตัดไม้ ไม่ถ้าตัดได้มันจะสมความปรารถนา หัวใจของเราถ้าไม่มีสติปัญญา ควบคุมดูแลเลย มันจะมาได้อย่างไร พร้าเพื่อแต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หนอนแทะกระดาศ ไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันเลย

ถ้ามันจะมีขึ้นเป็นอันขึ้นมา “จิตเป็นอย่างไร” ถ้าจิตขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบ สงบแล้วมีความสุข สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แล้วจิตมันจะสงบได้อย่างไรละ จิตมันสงบได้อย่างไร

“พอหลับตาไปแล้วมันจะเกิดฤทธิ์เกิดเดช”

เกิดอะไร เกิดอะไร มันจะเกิดอะไร

เพราะเขาจะค้นหาจิตของตน จิตเป็นอย่างไร รู้จักจิตไหม

สมาธิลืมตาๆ สมาธิลืมตาก็พร้าเพื่อพร้าบนไปอย่างนั้นละ แล้วบอกว่าการพร้าเพื่อพร้าบน มันเป็นสัจจะ มันเป็นสิ่งอายตนะที่มันสมบูรณ์แบบ ที่มันจะรู้จะเห็นสิ่งใดๆ ก็ได้ แต่ถ้ามันหลับตาไปแล้วมันจะละเมอเพ้อพอก มันจะไม่รู้เห็นสิ่งใดๆ เลย...นี่เวลามันหลุดไปไง มันถึงว่ามันปลายเปิด

ปลายเปิด หมายความว่า ไม่มีขอบเขต ไม่มีการกระทำ ไม่มีอะไรเลย

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ศึกษากับเขามาแล้วทั่ว เวลาท่านจะนั่งอยู่โคนต้นโพธิ์ ระลึกถึงตั้งแต่โคนต้นหญ้า แล้วเอาสิ่งนั้นเป็นที่ตั้ง อานาปานสติเป็นที่ตั้ง แล้วรักษาใจไว้ให้มันคง นี่ไง มันต้องมีการกระทำ ถ้ามันมีการกระทำขึ้นมา มีสติมีปัญญารักษาขึ้นมา จิตใจมันก็สงบขึ้นมาได้

ไม่สติปัญญา ปล่อยปละละเลย แล้วส่งออกหมด ไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันเลย

“สมาธิหลับตา สมาธิลืมตา”

มันหลับตาลืมตาอะไรของมึงวะ หลับตาลืมตามันเป็นกิริยาของมนุษย์ กิริยาของโลก มันไม่ใช่เรื่องของจิต เวลาจิตมันสุขมันทุกข์มันบอกกุติ มันสุขมันทุกข์ เวลามันทุกข์ร้อน

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนเรื่องอะไร ลงในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือไม่ นี่ไง ถ้ามันลงในธรรมๆ ลงในธรรมมันก็ศึกษาอย่างนั้น ศึกษาแล้วมีการกระทำ

นี่ไม่ลงในธรรมไง ศึกษาขึ้นมาแล้วผิดหมดละ

สังคมสองพันกว่าปีนี่ไม่มีสิ่งใดถูกต้องเลยหรือ ประเทศไทยทั้งประเทศไม่มีพระองค์ใดหรือไม่มีนักปราชญ์คนใดที่เขาค้นคว้าพยายามหาความจริงบ้างหรือ ทุกคนก็ต้องแสวงหาความจริง แต่ในสังคมทุกสังคมมีทั้งคนดีและคนชั่ว คนที่ดีนะ คนที่ดีแล้วเขาทำประโยชน์เพื่อสังคม เขาพยายามค้นคว้าหาสัจจะความจริงไว้ให้กับชาติ มีมากมาย

แต่คนที่เลวทรามก็เยอะ คนที่เลวทรามบวชแล้วได้ศักดิ์ได้ศรี ได้กิตติศัพท์ยกตัวเองให้ขึ้นสูง แล้วก็ไปแสวงหาผลประโยชน์ของตนเองก็เยอะ นั่นมันก็กรรมของสัตว์ สังคมจะให้ทุกคนเป็นคนดีไปหมดเป็นไปไม่ได้ สังคมก็ไม่มีคนเลวทั้งสิ้น แล้วธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เข้ามาศึกษา เข้ามาบวชกัน มันไม่มีความจริงเลยหรือ

ถ้าไม่มีความจริง เอาแต่ทฤษฎีมานะของตนไง ดันไม่มีเลย ไม่ใช่ดันไม่มีธรรมดานะ ทำลายดันด้วย ทำลายดันของตนให้ห่างจากพระพุทธศาสนา ให้ห่างจากพุทธะ ให้ห่างจากหัวใจของตน ใจของตนไม่ค้นหา เพราะอ้างว่าหลับตาลืมตา อ้างว่าหลับตาก็ไม่ต้องไปยุ่งกับมันไง ลืมตา ลืมตาไปสร้างอาณาจักร คิดว่าอาณาจักรนั้นจะเป็นสมบัติหรือ

อาณาจักร คูสิ ในโลกที่มันเจริญขึ้นมา มันเจริญขึ้นมาจากอะไร ในความเจริญขึ้นมา คนดีก็มี คนชั่วก็มี สิ่งที่ดีที่ชั่วมันเรื่องของโลกใช้ไหม นั่นก็เรื่องโลกทั้งสิ้น มันมีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมาที่เป็นสมบัติของตน มันก็เหมือนมนุษย์นี่ไง ทำดีทำชั่วไง ทำดีทำชั่วมันก็เรื่องของโลกไง

แต่ถ้ามันเป็นจริง หลวงปู่มันไ่ง ต้น ต้นทาง จิตเป็นอย่างไร จิตของเจ้าเป็นอย่างไร ถ้าจิตมันดี
ขึ้น แล้วดีอย่างไร จะหลับตาลืมตาไม่สำคัญ จะหลับตา จะลืมตา จะเดิน จะนั่ง จะนอน จิตเป็น
อย่างไร จิตดีขึ้นหรือไม่ ถ้าจิตมันดีขึ้นมา แล้วดีขึ้นมา ดีขึ้นมาโดยอะไร

หลวงปู่มั่นไม่ต้องบอกหรอก เวลาคนไปรายงาน ท่านใส่เลย แต่เวลาท่านพูดนะ เด็กน้อย
เด็กน้อยเราให้มันทำงานที่เกินกำลังเกินไป เด็กคนนั้นมันจะท้อแท้ เด็กคนนั้นจะเสียใจ การฝึกหัด
ขึ้นมาเหมือนทารก คนที่ฝึกหัดใหม่ก็เหมือนเด็กน้อย เด็กน้อยต้องพยายามฝึกหัดให้ตนเองเดินได้
ยืนได้ ทำงานได้ นั่นจะเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา

จิตของคนก็เหมือนกันจิตของคน ปุณฺณ กัลยาณชน โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคา
มิมรรค สกิทาคามีผล อนาคามิมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล บุคคล ๔ คู่

จิตของคน จิตเป็นอย่างไร แล้วจิตอยู่ในลำดับใด จิตเป็นอย่างไร จิตมันพัฒนามากน้อยแค่ไหนนี่ไง ถ้าต้นมันตรง ปลายมันก็จะตรง แล้วเวลาต้นมันจะตรง ตรงอย่างไร หลวงปู่มั่นท่านถึงได้วางข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาให้หัวใจมันตรง ตรงต่อธรรม ลงในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

อย่าเชื่อกิเลสที่มันยุมนั้นเห้ยในใจของตน กิเลสมันยุมนั้นเห้ยแล้วก็ฟังแต่เสียงจากภายนอก
ไฉนู้่งง่าย ไฉนู้่งดี ไฉนู้่งก็อดเหี้ยม ไม่ต้องทำอะไรเลย แล้วไปทำแต่กระแสนของโลก อยู่กับโลก
แล้วได้อะไร ก็ได้ว่าได้เผยแผ่ศาสนาไง ได้เป็นสายบุญสายกรรมไง ได้เป็นต้นธรรมไง ได้ ได้อะไร

ดังนั้นทั้งนี้ทั้งนั้น เวลาครูบาอาจารย์ของเรา การให้ทานคือการให้ธรรมคือประเสริฐที่สุด

แล้วให้ธรรมที่ไหนละ ให้ธรรมหรือให้กิเลสละ ให้กิเลสหลอกเขาสี หลอกลวงว่า หลับตาลืมตา หลับตาไม่ต้องทำ อะไรก็ไม่ต้องทำ

ไม่ต้องทำก็ดีขึ้นสิ แหม! อยากจะได้ยินว่าไม่ต้องทำนี่ ถ้าทำ มือเท้าอ่อนเลย

ทำอะไร แล้วทำอย่างไร แล้วจะเอาชนะตนเองอย่างไร

สัมมาสมาธิคือการชนะจิตของตน การชนะจิตของตน จิตของตนไม่ส่งออก โดยธรรมชาติของการเกิดเป็นมนุษย์มีกายกับหัวใจ หัวใจโดยธรรมชาติของมันส่งออก

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพระไตรปิฎกไปเปิดดูได้หมด ปัญญาในพระพุทธศาสนาคือทวนกระแสกลับ ทวนกระแสกลับเข้าไปสู่ใจของตน ทวนกระแสกลับเข้าไปให้ค้นคว้าหาพญามาร

มารมันอยู่บนภวาสวะ มันอยู่บนฐิติจิต มันอยู่บนที่จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

มารมันไม่ได้อยู่ในตำรับตำรา มารไม่ได้อยู่ในตัวหนังสือ มารไม่ได้บอกว่า อ้าว! ศึกษาเลย ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่องจำให้ได้หมดเลย เวลากิเลสมาบอกว่าไม่สนใจ

เขาสอนอย่างนี้ละ เขาสอนบอก “ไม่ต้องสนใจมัน ความโลภมาดัดมันเลย ไม่มีความหลง ความหลงเพราะอะไร เพราะเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อ้าว! เรามีปัญญามาก”

ไฉนมันเป็นฉลากยา ขวดที่เขียนไว้ว่ายานี้มีคุณสมบัติอย่างไร คุณสมบัติของฉลากยารักษาโรคไม่ได้ ยาเท่านั้นที่กินเข้าไปแล้ว เคมีมันจะไปทำปฏิกิริยากับโรคภัยไข้เจ็บในร่างกาย ฉลากยากินไม่ได้ ฉลากยาแก้โรคไม่ได้

เรียนธรรมะพระพุทธเจ้าเยอะแยะไปหมดเลย เข้าใจหมดเลย ท่องจำให้ได้ จดลงหนังสือ จดลงบนสมุด ลงคอมพิวเตอร์ทั้งหมดเลย เวลากิเลสมาไม่รู้รับรู้อัน ถ้าเรามีธรรมะแล้วกิเลสมันจะอาย มันจะหลบไปเลย

ไม่มี ไม่มีหรอก นี่ไง ต้นไม้ไม่มี มันจะเป็นธรรมได้อย่างไร ไม่มีหรอก

แต่เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นสอนนะ นักรบให้รบกับกิเลสของตน แต่ถ้าเวลาเราประพฤติปฏิบัติด้วยอำนาจวาสนาของคนนะ ทำสมาธิก็แสนเหนื่อยยาก เวลาออกไปนะ จิตสงบแล้วเห็นสติ ปัญฐาน ๔ ตามความเป็นจริง มันจะใช้ปัญญาไง

พอใช้ปัญญา เวลาใช้ปัญญามันเหนื่อยมาก การใช้ปัญญา แล้วเวลาสมาธิมันเบาบางลง เราต้องกลับมาที่ความสงบนี้ แล้วการต่อสู้กับกิเลส การต่อสู้ การแยกการแยะ นี่ไตรลักษณ์ มันจะเกิดขึ้น

เขาบอกว่าห้ามใช้ปัญญาเด็ดขาด ปฏิเสธมันไปเลย

นักหลบ การเป็นนักหลบนะ เวลาคนที่นั่งภาวนาไป เวลาเรานั่งสมาธิมันจะเกิดเวทนา เวลาเกิดเวทนา ปุ่ฤษณ เวทนาเป็นเรา เวทนานี้แสนเจ็บแสนปวดเลย แล้วเวทนา เวลาเวทนามันเกิดขึ้นมา เราว่าเราจะไปสู้กับเวทนาๆ ถ้ากำลังเราไม่พอ มันจะเจ็บปวดสองเท่าสามเท่า

แต่ถ้าเราพยายามพุทโธๆ ให้จิตมันหลบมาก่อน ให้เข้ามาสู่สมาธิ เข้าสู่สมาธิ รักษาสมาธิให้มันคง จิตมันมีกำลังแล้ว เดี๋ยวพอเวทนามันเกิด มันจะไปจับเวทนา จิตเห็นอาการของจิต ถ้าจิตมีกำลังแล้วมันจะจับเวทนาได้

คน คนที่มีเครื่องมือที่จะไปจับ เหล็กที่เผาแดงๆ ขึ้นมาเพื่อมาทำเป็นอุปกรณ์ได้ทั้งสิ้น เขามีคีมไปจับมัน เขาคีบได้ แต่เราไม่มีคีม เราใช้มือไปจับไม่ได้ เวทนาเป็นเรา เราเป็นเวทนา เวทนาเป็นเราแสนเจ็บแสนปวด แต่คนที่มันอยู่ที่จิตนิสัยवासนาของคน บางคนเขาก็ชอบ ชอบคือเขาจะเผชิญกับเวทนา สู้กับเวทนาเลย แล้วถ้าเวทนามันสงบลงนั่นคือสมาธิ แล้วพอจิตสงบมากขึ้นๆ เวลาสงบมากขึ้นมีกำลังแล้ว ถ้ามันไปจับเวทนาอีก อาการที่จับนี้แตกต่างกัน

อาการที่จับเวทนาได้ มันจับเวทนาแล้วมันพิจารณาได้ เหมือนคนที่จะไปจับเหล็กแดงๆ เขามีคีมไปคีบ เราไม่เดือดร้อนเลย เราไม่เดือดร้อนกับเหล็กแดงๆ นั่นแหละ เพราะเรามีคีมคีบออกมา แล้วมาวางบนตั้ง เราจะตีเป็นอะไรก็ได้ถ้าเราจะตี นี่คือนิเวธีการที่จะพิจารณาเวทนา

แต่ลำดับขั้นตอน คนเรามันสติสัมปชัญญะมันไม่เท่ากัน มันจะทำได้ มันทำแล้วมันไม่เสมอภาคไป

นี่ไง ที่ว่า “เวลากิเลสเกิดไม่ต้องไปรับรู้มัน กิเลสเกิดนะ มันเกิดไม่ได้หรอก ถ้าเรามีสติปัญญามันหายไปเลย”

โอ้โฮ! ต้นก็ไม่มี เริ่มต้นก็ไม่มี ท่ามกลาง ท่ามกลางคือใช้ปัญญา แต่เขาบอกว่าห้ามใช้ปัญญาเด็ดขาดๆ นี่ไง มันปลายเปิด ปลายเปิดนะ ปลายเปิดคือมันไม่มีเหตุมีผล ปลายเปิดคือแล้วแต่ใครจะคิดอะไรก็ได้ ธรรมะเป็นอย่างนั้นหรือ ชำระกิเลสได้จริงหรือ

นี่ไง ปลายเปิดคือมันไม่มีเหตุมีผล ไม่มีสิ่งใดเป็นสมบัติของตน บังคับตั้ง สันติภูมิโกไม่มี สันติภูมิโกรู้จำเพาะหัวใจของตน เพราะใจของตนหาไม่ได้ ใจของตนไม่มี ต้นทางไม่มี

เวลาหลวงปู่มัน หลวงตา เวลาถามเรา “จิตเป็นอย่างไร” ท่านถามนะ “จิตเป็นอย่างไร” ท่านก็รู้อยู่แล้ว “จิตเป็นอย่างไร” คือท่านขู่เชิญให้เราพยายามขึ้นไป

เวลาคนเราบางทีมันพลั้งเผลอ บางทีมันนอนใจ บางทีมันไม่ชวนชวาย ท่านจะกระหน่ำๆ นี่ครูบาอาจารย์ของเราจะ

แต่ของเขาก็บอก “ไม่ต้อง ไม่ต้องใช้ปัญญา ปัญญาไม่มี เรามีจริงนะ ๑๕ เราเท่าทันหมดแล้ว กิเลสมันอายหมดเลย กิเลสมันมันดับหมดเลย”

ไม่มีขณะไหน ทำไม่เป็นไง นี่ไง เวลาคนเป็นหนี้ เขาต้องใช้หนี้ หนี้บอกเป็นหนี้ ภูไม่รับรู้ เจ้าหนี้มา หนี้เลย

หนี้เวรหนี้กรรมไม่จบหรอก เป็นไปไม่ได้ ปลายเปิดไม่มี

แต่ถ้าเป็นความจริง จิตเป็นอย่างไร ทำความสงบของใจเข้ามา พอใจสงบเข้ามา ใจสงบระงับแล้วมันมีความสุข มีความสุขแล้วพยายามรักษา รักษาณะ รักษาจิต รักษาจิตนี้แสนยาก

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มัน ครูบาอาจารย์ของเราวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ แล้วหลวงปู่มันท่านเป็นห่วงมากนะ “มหา มหาพรชามากแล้วไม่ต้องขึ้นมาก็ได้ ให้พระเล็กพระน้อยมันขึ้นมา มันจะได้มีข้อวัตรติดหัวใจมันไป”

ถ้ามันมีข้อวัตรติดหัวใจมันไป เวลามันไปประพฤติปฏิบัติ ข้อวัตรอันนั้นนะ ต้น ถ้ามันรักษาใจได้

ใจ ใครรักษาให้ เวลาสุขเวลาทุกข์ใครจะมาปลอบ ใครจะมาดูแล ใครเขาจะมารักษาหัวใจของเรา หัวใจของเรามันอยู่ในร่างกายนี้ คนนอกเขาก็ปลอบได้แค่หูเท่านั้นนะ เขาก็จะมาพริ้วำพันให้เราได้ดี ให้เราได้คิดเท่านั้นนะ ใครจะรักษาหัวใจของคนอื่นได้

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านห่วงนะ ท่านอยากสร้างธรรมทายาทนะ ท่านอยากให้ศาสนาแวววาว ให้มีคนที่มีคุณธรรมไว้ในพระพุทธศาสนา ให้ศาสนามีรสมีชาติ วางข้อวัตรไว้ด้วยความเมตตา ด้วยความกรุณา ด้วยการให้อนุชนรุ่นหลังมันได้ก้าวเดินตามเส้นทางนั้นนะ

แล้วเส้นทางนี้ที่ครูบาอาจารย์ท่านวางไว้ให้เราประพฤติปฏิบัติเพื่อรักษาหัวใจ หัวใจที่ต้องการค้นคว้า ต้องการรักษานี้ ใครจะหา ใครจะหามาให้เรา ครูบาอาจารย์ท่านเมตตาวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ นี่ต้นมันจะตรง

นี่ไง ถ้าต้นมันไม่ตรง ต้นไม่มี ปลายไม่มี แล้วปลายเปิดด้วย ปลายเปิดแล้วแต่ความพอใจของตน ที่ตนพอใจอย่างไร ก็เลสทั้งนั้นนะ ก็เลสเพราะอะไร ก็เลสเพราะเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็น่าศรัทธานะ น่าเลื่อมใส แล้วมันก็จินตนาการว่าเราทำอย่างนั้นเราจะทำได้...ไม่ได้หรอก ทำได้ สัญญาความจำนะ

ในวงกรรมฐาน สิ่ง หลวงปู่มั่น หลวงตาพระมหาบัวท่านเป็นห่วงที่สุด คือความจำ เวลาสิ่งใดสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ เป็นขณะจิตที่มันจะสำเร็จเป็นขั้นเป็นตอน ท่านบอก หลวงตาท่านเทศน์ไว้ในเทปเยอะเยอะ “อันนี้สำคัญ ข้ามไป” แต่เวลาข้าม ข้ามไปตอนท่านเทศน์ไง แต่เวลาไปตอบปัญหาท่านตอบหมด

ท่านข้ามไปๆ เพราะเราจะไปจำ เวลาจำแล้วมันสร้างภาพ การสร้างภาพนั้นมันทำได้ยาก นี่สัญญา

คนในวงกรรมฐานนะ คำว่า “สัญญาๆ” มันเป็นเรื่องที่ศัตรูที่มันอยู่ภายใน ก็เลสที่มันอยู่จิตได้ สำนึกมันเอาก่อน ก่อทวนในการประพฤติปฏิบัติ เวลามันก่อกวนในการประพฤติปฏิบัติ แล้วมันจะไปไหนละ

มันก็ทิวฐิมานะไง สัมมาทิวฐิ ทิวฐิที่ถูกต้องดีงาม ความรู้ความเห็นมันก็เป็นทิวฐิอันหนึ่ง เป็นทิวฐิอันหนึ่ง มันก็เป็นทิวฐิของทีกิเลสมันบ่อนให้ ทั้งๆ ที่ว่าเราตริกในธรรมๆ นี่แหละ ตริกในธรรมๆ เวลาเราประพฤติปฏิบัติไป กิเลสมันแปลงร่าง

หลวงตาท่านสอนประจำ หน้าฉาก หลังฉาก หน้าฉากเป็นธรรมะ หลังฉากกิเลสล้วนๆ หลังฉากคือกิเลสทั้งนั้นเลย เพราะอวิชชาพาเราเกิด พญามารมันอยู่จิตใต้สำนึกที่ลึกๆ ในหัวใจของเรา แล้วเราก็คือศึกษาธรรมะกันมา แล้วมันก็เอาธรรมะนั้นนั้นมาเป็นหน้าฉาก บังกิเลสมันไว้ แล้วก็บอก “นั่นก็ไม่จำเป็น กิเลสก็ไม่ต้องใช้ปัญญา กิเลสมันจะหลบไปเอง กิเลสมันจะตาย ความโกรธมันไม่มี”

โอ้โฮ! เห็นไหม ฉลาดกยา

แล้วเวลาครูบาอาจารย์ของเราก็ก็นั่นแหละ ถ้าปฏิบัติไม่เป็น “ขณะไม่ต้องๆ ขณะไม่มี”

ขณะไม่มีนั่นแหละปลายเปิด

แต่เวลาหลวงปู่ท่านสอนนะ เริ่มต้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป นี่ไง ดับไปไง ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ วิธีการดับทุกข์ๆ เวลาหลวงปู่ท่านสอน ท่านสอนวิธีการดับทุกข์ วิธีการดับทุกข์คือมรรค ๘ ดับทุกข์ด้วยอะไร ดับทุกข์ด้วยคำวิชอบ งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ สมาธิชอบ สมาธิๆ สมาธิชอบ ไม่ใช่ฉาน

ฉานมันอยู่ที่वासนานะ ฉาน ผู้ที่ทำได้เขาทำได้ แล้วทำเป็น แล้วรู้ด้วย สมาบัติ ๘ ทำอย่างไร แล้วสมาบัติทำแล้วมันได้ผลตอบแทนอย่างไร แล้วผลตอบแทนที่มันเป็น การเหาะเหินเดินฟ้า การรู้วาระจิต ถ้าเข้าสมาบัติแล้ว แหม! แหม! แหม! มันเกี่ยวอะไรกับมรรค

สัมมาสมาธิต่างหาก สัมมาสมาธิทำให้จิตเข้มแข็ง ให้จิตเป็นอิสระ ไม่ตกอยู่ในใต้การปกครองของกิเลสชั่วที่มันเป็นสมาธิอยู่ เวลาเป็นสมาธินะ เพราะสมาธิคือการชนะกิเลสในใจของตน

นี่ไง จิตเป็นอย่างไร จิตถ้ามันมอมแมมๆ มอมแมมก็พยายามทำให้มันสงบมากขึ้น ถ้ามันสงบมากขึ้นแล้วมันก็จะสะอาดดีขึ้น ถ้าจิตมันไม่มอมแมม มันก็แวววาว พอแวววาวขึ้นมาแล้ว แวววาวแล้วครูบาอาจารย์ก็จะบอกว่า ลองระลึกไปสิ ผีก็หัด วิปัสสนาอ่อนๆ ถ้ามันยังไม่มีสิ่งใดก็ผีก็หัดใช้ความคิด ผีก็หัดใช้ความคิดถ้ามันมีสัมมาสมาธินะ เวลามันคิดสิ่งใดนะ มันขาด ขาด

หลวงตาท่านสอน ท่านบอกว่า เวลาความคิดเวลามันเป็นมรรคๆ มันก็เป็นสังขารอันหนึ่ง สังขารก็ความคิดนี่แหละ แต่ความคิดอันนี้มันมีสัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน สัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน เวลาคิดสิ่งใดมันทะลุทะลวง มันขาดๆ เหมือนมิดที่คมกล้า

แต่เวลามิดที่ใช้บ่อยๆ ไปแล้วมิดมันก็จะทื่อ มิดมันใช้แล้วมันก็ไม่คมใช้ใหม่ ไม่คมไปพันอะไรก็พันไม่เข้า พอพันไม่ขึ้นมามันก็ต้องวางงานไว้ก่อน วางงานเสร็จแล้ว แล้วกลับมาที่พุทโธ กลับมาที่ปัญญาอบรมสมาธิ กลับมาที่อานาปานสติ กลับมา กลับมาทำไม กลับมาล้มมิดๆ ล้มมิดคือสัมมาสมาธิไง

จิตเป็นอย่างไร ถ้าจิตมันกลับมาแล้ว สิ่งที่เคยสะกปรก เลอะ มันเปื้อน มันไม่คม ก็ลับๆ พอลับแล้วมันก็คม คมมันก็เหมือนจิตที่มันสะอาด มันก็แวววาวๆ แวววาวแล้ว พอมันจิตเห็นอาการของจิต จิตเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมที่มันใช้ปัญญาไปแล้ว เขาเรียกว่าวิปัสสนา

วิปัสสนาคืออะไร

วิปัสสนาคือปัญญารู้แจ้งในจิตของตน ปัญญารู้แจ้งในจิตของตนๆ นี่โลกุตตระมันจะเกิดตรงนี้ๆ

“นูนก็โลกุตตระ นีก็โลกุตตระ แล้วกิเลสก็ไม่ต้องใช้ปัญญา เวลากิเลสมา เรามีสติมันจะอาย จะหลบไปเลย”

กรรมฐานเขาห่วงว่านักหลบ นักหลบไม่ใช่หนีกรบ นักหลบมันหลบกิเลส หลบทุกๆ อย่าง แล้วกิเลสมันจะตัวอ้วนขึ้นเรื่อยๆ มันจะเติบโตขึ้นในใจของนักหลบนั้น แล้วมันจะชักจูงให้นักหลบนั้นเป็นเทวดา เป็นผู้เสียม เป็นผู้ทำลายศาสนา เพราะมอมมอม

นักหลบๆ เพราะอะไร เพราะภูเจอกิเลสตลอด แล้วมันหายไปเลย กิเลสมันไม่เข้ามาใกล้ๆ ได้เลยนะมึง กิเลสพอเรามีสติมันอาย มันหลบไปเลย

ในวงกรรมฐาน นักหลบไม่ใช่หนีรอบ นักหลบเป็นผู้พ่ายแพ้ พ่ายแพ้กับกิเลสค้นหาความทะยานอยากของตน แล้วมีหน้าฉากหลังฉาก หน้าฉากอ้างธรรมะ หลังฉากคือกิเลสค้นหาความทะยานอยาก นี่ถ้าเป็นนักหลบ นี่ไง ปลายเปิด เปิดให้กิเลสมันครอบงำ ครอบงำภวสวะ ครอบงำภพนั้น ครอบงำจิตนั้น มันเอาจิตนั้นเป็นขี้ข้า

แต่จิตนั้นได้เกิดเป็นมนุษย์ แล้วเกิดได้มาบวชในพระพุทธศาสนา คราบข้างนอกมันเป็นพระ คราบข้างนอกหมั่นจิ๋ว แต่ข้างในกิเลสมันครอบงำ ครอบงำทำลายธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ถ้ามันไม่มีสติปัญญา ต้นไม้มี ปลายเปิด ปลายเปิดให้กิเลสมันยิ่งใหญ่ ปลายเปิดให้กิเลสมันครอบงำ เพราะปลายเปิด เปิดให้กิเลสไง

แต่ถ้ามีสติมีปัญญานะ เวลาหลงตา เวลาทวนไปหาหลงปู้มัน จิตเป็นอย่างงี้ๆ พอจิตเป็นอย่างงี้ขึ้นมา หลงตาทวนผ่านเวทนามาแล้ว ทวนผ่าน ทวนพิจารณากายแยกออกหมดแล้ว มันมีขั้นตอนไง มีต้นก็มีปลาย

เวลาพิจารณาเวทนา เวลาขณะ เวลามันขาด เวลาขาดขึ้นไปแล้วไปหาหลงปู้มัน “เออ! จิตมันไม่เกิดตาย & อตภาพรอกเว้ย! ให้พิจารณาต่อไป”

พิจารณาต่อไป พิจารณากายๆ เวลามันขาด โลกนี้ราบหมดเลย พอขึ้นไปหาท่าน “เออ! เป็นเหมือนเราที่ถ้ำสาริกาเลย แต่ของเรามียักษ์ ของมหาไม่มียักษ์” นี่วาสนาคนมันไม่เหมือนกัน

แล้วเวลาท่านก็พิจารณาของท่านต่อเนื่อง มันดี เวลามันขาด โอ้โฮ! มหัศจรรย์มาก นี่ไง มีต้นมีปลาย ท่านมีต้น ท่ามกลาง ท่ามกลางคือวิปัสสนา เวลาถึงที่สุด พระไตรลักษณ์ะ นี่ไง ไตรลักษณ์ๆ ใจ ที่นี้พอขึ้นมาอยากเป็นอย่างงี้ๆอีก ก็ขึ้นไปหาท่าน

“อยากจะเป็นอย่างงี้ๆอีก”

“มันจะบ้าหรือ เวลาขาดก็ขาดทีเดียวนั่นแหละ กิเลสก็ตายหนเดียววะ”

ติดอยู่ตั้ง ๕ ปี กว่าจะออกได้

“จิตเป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไร”

“โธ่! ดีมากเลย”

“ดีอย่างนี้ดีเหมือนกับเศษเนื้อติดฟัน”

ความสุขอย่างนี้เป็นความสุขเล็กน้อย เพราะอะไร เพราะสภิกษาคามี ๒ ชั้น มันมีความสุข
อย่างไร แล้วความสุขของพระอนาคามีมันจะมากกว่านี้ มหัศจรรย์กว่านี้ วิมุตติสุขข้างหน้า ไฉ่โฮ!
ยอดเยี่ยม นี่ไง มีต้น ท่ามกลาง ที่สุด

เวลาเขาว่าติดสมาธิๆ

หลงตาท่านพูดบ่อย ท่านพูดด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน ท่านไม่พูดว่าท่านมีคุณธรรมแล้ว
ท่านไปติด ท่านใช้คำว่า “ติดสมาธิๆ” ก็บอกว่า มันติดสมาธิ มันน่าเกลียด

คำว่า “ติดสมาธิ” คือเราโง่เองไง คำว่า “ติดสมาธิ” คือกิเลส กิเลสมันปลิ้นปล้อนใจ แต่มันมี
ครูบาอาจารย์ที่ยิ่งใหญ่ไง มีหลวงปู่มั่นที่ท่านมีอุบาย ท่านบอกว่ามันขาดหนเดียว มันจะขาดซ้ำขาด
ซากอะไร

ด้วยกิเลสของเราเอง ด้วยความหลงผิดของเราเองว่าครั้งเดียวก็มีแล้ว ก็เลยคิดว่า ท่านคิด
ว่าตรงนั้นเป็นนิพพาน ติดสมาธิ ๕ ปี

หลวงปู่มั่นท่านก็หลุดออกมาจนได้ เวลาหลุดออกมาแล้ว พอหลุดออกมามันก็ไปเห็นอสุภะไง พอ
หลุดออกมาแล้ว การหลุดภัยและหา พอหลุดออกมามันก็ทำความสงบของใจเข้ามา แล้วพยายาม
พิจารณาแยกแยะขึ้นมา นี่ไง ไตรลักษณ์ไง เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป

แล้วอะไรเกิดขึ้น ต้นมีหรือเปล่า ไม่มีต้นคือไม่มีการเกิดขึ้น ไม่มีการเกิดขึ้นก็บอกไม่มีขณะ
เขาบอก “เราไม่มีขณะก็ได้” ไม่มีขณะนั้นก็ปลายเปิดไง ไม่มีขณะก็ไม่มีที่สิ้นสุดไง

ถ้ามันมีขณะ เวลาออกอสุภะ พิจารณาไป เวลาพิจารณาไปๆ เวลามีการกระทำ ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ติงาม

“บอกว่าให้ออกสมาธิก็ออกสมาธิ ออกสมาธิไปแล้วตอนนี้ โอ้โฮ! มันดีว๊วๆ เอาไม่อยู่เลย แล้วทำอย่างไรละ”

“นั่นไอ้บ้าสังขาร วาง แล้วกลับมาทำความสงบ”

ท่านบอกว่าท่านต้องกลับมาพุทโธๆ ใหม่เลย พุทโธเพื่อให้มันอยู่ พอมันอยู่ มันปล่อย พุงเข้าใส่เลย

นี่เริ่มต้น ท่ามกลาง และที่สุด

หลวงปู่มั่นท่านได้ทำของท่านมา บุคคล ๔ คู่ มีเริ่มต้น ท่ามกลาง ที่สุด

ไม่มีเริ่มต้น ต้นไม้ ท่ามกลางไม่มีหอรก “ไม่ต้องพิจารณา มันมาแล้วมันอาย มันหลบไปเลย”

นี่ไง หลบแล้วได้เข้ามาหรือ หลบไป กิเลสมันครอบงำยังไม่รู้จักกิเลส

แล้วบอก “กิเลสเป็นนามธรรม จะรู้มันได้อย่างไร”

ก็รู้มันได้ก็ว่ามันหลบไปนั่นไง ที่มันแอบอยู่ข้างหลังนะ ที่มันอยู่ใต้จิตนั่นนะ

เริ่มต้นไม่เป็น แล้วไม่มี แล้วพุดออกมา อู๊ย! ฟังแล้วเศร้า แต่เพราะความโง่ของเขา เพราะมันโง่เอง โง่เองแล้วคิดว่ามีปัญหา เพราะความโง่

แต่ครูบาอาจารย์ของเรา เราเป็นคนที่มึธรรม คำว่า “มึธรรม” หมายความว่าอ่อนน้อมถ่อมตน หลวงปู่มั่นท่านลงในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บวชแล้ว เอ๊ะ! ฝันว่าเป็นเณรนะ บวชช้า เคารพบูชา แล้วชวนชวายเป็นการกระทำ ท่านสมบุญสมบັນมาขนาดไหน

การสมบุญสมบັນ คือ ได้เห็นหน้ากิเลส ได้ค้นคว้า ได้วิเคราะห์ ได้วิจัย

ต้น ท่านพูดนะ “ต้นคด ปลายตรงไม่มี” ต้นคด แต่ท่านพยายามทำให้ต้นท่านตรง แล้วท่ามกลาง แล้วที่สุดขณะจิต ขณะเป็นอย่างไร เพราะท่านอบรมบ่มเพาะหลวงตามาเอง

เวลาหลวงตาท่านพูดเลย ไม่มีขณะ ใช้ไม่ได้

แล้วเขาค้างว่าอาจารย์สิงห์ทองก็ไม่มีขณะ

มี แต่ขณะท่านนุ่มนวล ถ้าไม่มีขณะ ทำไมบอกปากกาหมึกหมดล่ะ เวลาปากกาหมึกหมดขณะของท่านคือปากกาที่ท่านเขียนหนังสือ เขียนจนหมึกหมด หมึกหมดนั่นแหละคือขณะ หมึกหมดนั่นแหละคือขณะจิตของท่าน

ขณะจิตของคนแล้วแต่ว่าเข้มข้น ยิ่งใหญ่ เล็กน้อย เบาบาง แต่ต้องมีขณะ

ไม่มีขณะคือไม่มีนิโรธ ไม่มีนิโรธคือไม่มีอริยสัจ

อริยสัจ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นิโรธ นิโรธดับทุกข์

นิโรธดับทุกข์นะ ไม่ใช่นิโรธนอนหลับ ไม่ใช่ที่นิโรธที่ปลายเปิด เดี่ยวมันจะไปจินตนาการกันใหญ่เลย จะเปลี่ยนชื่อเป็นพระนิโรธ เดี่ยวพวกรุ่นนี้จะไปเทศบาล ไปอำเภอเปลี่ยนชื่อ พระสงฆ์จะเปลี่ยนชื่อเป็นพระนิโรธ ไม่ใช่ อย่าเข้าใจผิด

มันเป็นความจริงในใจ ถ้าความจริงในใจมันเกิดขึ้นเป็นปัจจุัตถ์ เป็นสันติภูมิ รู้แจ้งในใจของตน รู้รอบขอบขีดหัวใจของตน

หลวงปู่มั่นถาม “จิตเป็นอย่างใด”

หลวงตาก็ถามเรา “จิตเป็นอย่างใดๆ”

จิตผมมันกำลังขวิดกันนะ ไช้โคถึกมันกำลังขวิดกันอยู่ เหนื่อยมาก ต่อสู้กับตัวเองมาตลอด ต่อสู้เนะ เราจะมีคุณธรรมมากน้อยแค่ไหนมันอยู่ที่วาสนาของคน

แข่งอำนาจวาสนาแข่งกันไม่ได้หรอก เราเอาแต่ความเพียร เอาแต่ความวิริยะ เอาแต่ความ
อุตสาหะของเรา มันเป็นวาสนาเรา ใครทำมากทำน้อยมา ในปัจจุบันนี้เราสร้างมาเป็นอำนาจ
วาสนาแล้ว ตอนนี้นั่งภาวนาคือการอุทิศส่วนกุศลได้สูงสุด

ทำทานร้อยหนพันหนไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนึ่ง

ถือศีลบริสุทธิ์ร้อยหนพันหนไม่เท่ากับทำสมาธิได้หนึ่ง

ทำสมาธิร้อยหนพันหนไม่เท่ากับภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นหนึ่ง

แล้วตอนนี้เราทำอะไรกัน

เราฝึกหัดภาวนา ฝึกหัดให้มันเกิดสัจจะความจริงขึ้นมา เราทุ่มเทที่สุดแล้ว นี่วาสนาของเรา
แล้วมันจะเป็นอย่างไรก็อยู่ที่การกระทำของเรา

ต้นให้มันตรง ชื่อสัตย์ลงในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชื่อสัตย์ อ่อน
น้อมถ่อมตน ไม่อหังการให้กิเลสมันแอบอ้างหรือแนวทางตามนั้นออกมา เราทำเพื่อหัวใจของเรา

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดในพระพุทธศาสนา เกิดมาได้ร่วมโพธิ์ร่มเงาของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่
มันที่ท่านได้วางธรรมและวินัยนี้มาให้เราได้มีโอกาสได้ประพฤติปฏิบัติ เราควรภูมิใจเรา แล้วปฏิบัติ
ได้หรือไม่ได้มันอยู่ที่วาสนา อยู่ที่การกระทำของเรา ถ้ามันสม มันปฏิบัติแล้วได้ผล นั่นคือการกระทำ
เป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติภูมิ เป็นคุณธรรมของเราเอง เอวัง